

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการแสดงผลจากอาหารที่ได้จากเทคนิคการดัดแปลงพันธุกรรม

Legal Measures on the Control of Genetically Modified Organisms (GMOs)

Food Labeling Demonstration

ศักดิ์ แก้วจุมพล^{1*} และ สุรพล ศรีวิทยา²

Sakda Kaewjumpol^{1*} and Suraphol Srivittaya²

^{1*} นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรังสิต ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก
อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

² อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิตถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

^{1*} Graduate student in Master of Law, Faculty of Law, Rangsit University, Phahonyothin Rd., Lak-hok, Patumthane, Thailand 12000

² Lecturer in Master of Law, Faculty of Law, Rangsit University, Phahonyothin Rd., Lak-hok, Patumthane, Thailand 12000

*Corresponding author, E mail: mahajustis@hotmail.com

บทคัดย่อ

เนื่องจากการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารที่ได้จากการดัดแปลงพันธุกรรม หรือ อาหารGMOs อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพ ปัจจุบันผู้บริโภคจึงมีสิทธิที่จะเลือกบริโภคอาหารGMOs โดยรับรู้จากฉลากที่แสดงส่วนประกอบของอาหารบนผลิตภัณฑ์ ซึ่งประเทศไทยได้มีการตรากฎหมายการแสดงผลจากเพื่อควบคุมอาหารเหล่านี้ อย่างไรก็ตามกฎหมายการแสดงผลจากอาหารGMOs นั้น ไม่มีบัญญัติในกฎหมายเฉพาะแต่มีอยู่ในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 251 พ.ศ.2545 ซึ่งพบว่าบทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับเฉพาะในผลิตภัณฑ์อาหารที่มีส่วนประกอบของถั่วเหลืองและข้าวโพด แต่ไม่ครอบคลุมถึงพืชและผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น ๆ ที่มาจากการดัดแปลงพันธุกรรม ทั้งนี้พบว่ากฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันยังมีข้อบกพร่อง อีกทั้งยังมีเนื้อหาที่ไม่ชัดเจน ส่งผลให้ผู้บริโภคไม่สามารถได้รับข้อมูลที่แน่ชัดจากฉลากอาหาร GMOs ตามสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญซึ่งผู้บริโภคควรจะได้รับ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคในการแสดงผลจากอาหารGMOs ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาของกฎหมายการแสดงผลจากอาหารGMOs ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ที่มีข้อบกพร่อง และมีเนื้อหาที่ไม่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและเสนอแนะเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เกี่ยวกับกฎหมายการแสดงผลจากอาหาร GMOs

คำสำคัญ: ฉลากอาหาร, เทคนิคการดัดแปลงพันธุกรรม, การควบคุม

Abstract

Since Genetically Modified Organisms (GMOs) food are at risk to the consumers' health nowadays, consumption of GMOs food is advised through the food labeling that showed the food composition on the package. Thailand had been enacted to control this kind of food. However, GMOs food labeling was not legislated but published in the Food Act B.E. 2522 (1979) according to the Notification of the Ministry of Public Health (No.251) B.E. 2545 (2002); and this legislation only required in soybeans and corn food products not covered the other GMOs agricultural products. As a consequence, current law is imperfect with unclear contents in which the consumers are not able to obtain clear GMOs food labeling contents. Therefore, this independent study aimed to study and analyze the content of GMOs food labeling law according to the Food Act B.E. 2522 (1979) with imperfect and unclear contents in order to adapt and recommend the foundation information of corrective improvement guidelines that related to GMOs food labeling law.

Keywords: Food label, Genetically Modified Organisms (GMOs), Control

1. บทนำ

เนื่องจากการที่มนุษย์ได้นำพืชจีเอ็มโอมาเป็นอาหารหรือส่วนประกอบของอาหารของมนุษย์ ตัวอย่างเช่น นำยีนทนความหนาวเย็นจากปลาข้าวโลก มาผสมกับมะเขือเทศ เพื่อให้มะเขือเทศปลูกในบริเวณที่มีอากาศหนาวได้หรือการนำยีนจากแบคทีเรียชนิดหนึ่งมาใส่ในยีนของถั่วเหลือง เพื่อให้ถั่วเหลืองทนทานต่อยาปราบวัชพืช เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเพิ่มผลผลิตให้ได้มากกว่าการเพาะปลูกพืชแบบธรรมชาติทั่วไป และเมื่อมีการนำเอาพืชจีเอ็มโอมาเป็นอาหารหรือส่วนประกอบของอาหารของมนุษย์ส่งผลให้มีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของผู้บริโภค เนื่องจากอาหารจากพืชที่ได้รับการดัดแปลงพันธุกรรมอาจมีสารพันธุกรรมอื่นแปลกปลอมเข้ามาอยู่ด้วย ทำให้เกิดความหวุ่นวิตกกังวลอันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นทั้งต่อผู้บริโภค สิ่งแวดล้อม รวมทั้งระบบนิเวศ ในปัจจุบันนี้ พืชจีเอ็มโอที่มีขายในท้องตลาด ได้แก่ ถั่วเหลือง ข้าวโพด มันฝรั่ง มะเขือเทศ คาโนล่า

มะละกอ และอีกมากมายซึ่งยังไม่สามารถยืนยันได้ว่าอาหารที่มีส่วนประกอบของจีเอ็มโอจะปลอดภัยต่อการบริโภคในระยะยาว โดยอันตรายต่อสุขภาพที่พบว่าอาจเกิดขึ้นจากการบริโภคอาหารจีเอ็มโอคือ “โรคมูมิแพ้” เช่น มีรายงานว่าในอเมริกาเคยมีกรณีคนที่แพ้บราซิลนัทแล้วมากินถั่วเหลืองGMOsที่มียีนของบราซิลนัทอยู่ โดยไม่รู้ทำให้เกิดอาการแพ้ถั่วเหลืองนั้นทันที นอกจากนี้การใส่ยีนแปลกปลอมที่ไม่เคยมีมาก่อนเข้าไปอาจก่อให้เกิดโปรตีนพิษชนิดใหม่ที่ร่างกายไม่รู้จักและกระตุ้นให้เกิดโรคมูมิแพ้ได้

ทั้งนี้พืชจีเอ็มโอกับพืชธรรมชาติมีลักษณะภายนอกเหมือนกันไม่สามารถแยกความแตกต่างได้ยิ่งเวลานำมาปรุงเป็นอาหารสำเร็จรูปแล้วไม่มีวิธีทางกายภาพซึ่งแยกแยะถึงความแตกต่างได้ต้องอาศัยวิธีตรวจวิเคราะห์พิเศษตามความแตกต่างของสารพันธุกรรม ดังนั้นการแสดงฉลากจึงเป็นเครื่องมือเพียงชนิดเดียวที่จะยืนยันถึงการเป็นจีเอ็มโอ เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับทราบข้อมูล มีสิทธิ์ในการเลือก

รับประทานและเป็นการคุ้มครองสิทธิ ความปลอดภัย
ของผู้บริโภค

จากประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 251 พ.ศ. 2545 เรื่อง “การแสดงฉลากอาหารที่ได้จากการตัดแปรรูปหรือแปรรูปอาหาร” เพื่อเป็นการให้ข้อมูลต่อผู้บริโภคสำหรับการแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการตัดแปรรูปหรือแปรรูปอาหารตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มีใจความสำคัญว่า ให้ถั่วเหลืองและผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลืองข้าวโพดและผลิตภัณฑ์จากข้าวโพดจำนวน 22 ชนิดที่ได้จากเทคนิคการตัดแปรรูปหรือแปรรูปอาหาร ซึ่งมีสารพันธุกรรมหรือโปรตีนที่เป็นผลจากการตัดแปรรูปหรือแปรรูปนั้นอยู่ตั้งแต่ร้อยละ 5 ของแต่ละส่วนประกอบที่เป็นส่วนประกอบหลัก 3 อันดับแรก และแต่ละส่วนประกอบดังกล่าวนี้มีปริมาณตั้งแต่ร้อยละ 5 ของน้ำหนักผลิตภัณฑ์เป็นอาหารที่ต้องมีฉลาก

อย่างไรก็ตามการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าวพบช่องว่างและความแตกต่างจากข้อกำหนดของสหภาพยุโรปนั่นคือ พบว่าผลิตภัณฑ์ที่จะต้องติดฉลากบอกต่อเมื่อส่วนผสมของอาหารชนิดนั้น 3 อันดับแรกเป็นพืชจีเอ็มโอเกินร้อยละ 1 ในขณะที่กลุ่มสหภาพยุโรปห้ามไม่ให้ปนเกินร้อยละ 1 และหากส่วนผสมนั้นเป็นพืชจีเอ็มโอแต่เป็นส่วนผสมลำดับที่สี่เป็นต้นไปนั้นไม่ต้องติดฉลากเตือน ซึ่งหมายความว่าหากส่วนผสมที่สี่หรือห้าเป็นถั่วเหลืองที่มีการปนเปื้อนพืชจีเอ็มโออยู่สักร้อยละ 10 ก็ไม่จำเป็นต้องติดเตือนผู้บริโภคและองค์การอาหารและยามีการตรวจเฉพาะถั่วเหลืองและข้าวโพดเท่านั้น ซึ่งหมายความว่าหากมีอาหารอีกมากมายหลายชนิดที่มีจีเอ็มโอ พืชอื่นๆ หรือส่วนประกอบอื่นๆ ที่มีการตัดแต่งพันธุกรรมอาจถูกมองข้ามไป จากปัญหาทางด้านช่องว่างของกฎหมายดังกล่าวน่าจะส่งผลต่อการบังคับใช้กฎหมาย โดยองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค ได้แก่ สหพันธ์องค์กร

ผู้บริโภคแห่งประเทศไทย ได้วิจารณ์เกี่ยวกับความไม่เคร่งครัดของการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง เพราะฉลากไม่มีความชัดเจน ไม่สามารถให้ข้อมูลเพื่อให้ผู้บริโภคมีสิทธิเลือก ซึ่งนำไปสู่การได้รับความคุ้มครองและความปลอดภัย

ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้จึงเป็นการวิจัยถึงผลกระทบของการบังคับใช้กฎหมายการแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการตัดแปรรูปหรือแปรรูปอาหารตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 251) พ.ศ. 2545 ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 แก้ไขเมื่อ พ.ศ. 2551 ต่อผู้บริโภค และผู้ประกอบการ เพื่อเห็นว่าควรจะต้องบังคับให้มีฉลากสำหรับอาหารจีเอ็มโอครอบคลุมมากขึ้นและมีมาตรฐานเทียบเท่ากับสากล ซึ่งจะทำให้เกิดคุณภาพของการแสดงฉลากอาหารจีเอ็มโอที่จะให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภคอย่างแท้จริง ทำให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน เป็นการคุ้มครองสิทธิแก่ตัวผู้บริโภค

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิดทฤษฎี และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคแนวคิดด้านฉลาก สุขอนามัย และความหมายของอาหารที่ได้จากเทคนิคการตัดแปรรูปหรือแปรรูป
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการตัดแปรรูปหรือแปรรูป
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและมาตรฐานกฎหมายเกี่ยวกับการแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการตัดแปรรูปหรือแปรรูปของไทยและต่างประเทศ
4. เพื่อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขในการที่จะทำให้เกิดการพัฒนาเกี่ยวกับกฎหมายการแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการตัดแปรรูปหรือแปรรูป

3. วิธิดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัยนี้ ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 251 คำแถลงนโยบาย GMOs ของประเทศต่าง ๆ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งคำอธิบาย บทความ รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และโครงการสัมมนาเกี่ยวกับการแสดงฉลากอาหารจีเอ็มโอที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย ตลอดจนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้ได้ผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

4. ผลการวิจัย

เมื่อศึกษาบทบัญญัติกฎหมายการแสดงฉลากอาหารดัดแปลงพันธุกรรมตามพระราชบัญญัติอาหาร พุทธศักราช 2522 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 251) พุทธศักราช 2545 เรื่องการแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการดัดแปลงพันธุกรรมหรือพันธุวิศวกรรม การให้ความคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคด้านการแสดงฉลากอาหารดัดแปลงพันธุกรรมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พุทธศักราช 2522 ผลการวิจัยพบว่า

4.1 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารดัดแปลงพันธุกรรม โดยบทบัญญัติดังกล่าวเน้นใช้บังคับเฉพาะถั่วเหลืองและผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลือง ข้าวโพดและผลิตภัณฑ์จากข้าวโพดเท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมถึงพืช ผลไม้อื่น ๆ ที่มาจากการดัดแปลงพันธุกรรมอีกหลายชนิดทำให้เกิดการรอดพ้นการติดฉลากไป (สายรุ้ง ทองปโลน, 2557) นอกจากนี้ประกาศฉบับดังกล่าวไม่ได้รับอนุญาตให้ชัดเจนเช่นคำว่า “ถั่วเหลือง

ดัดแปลงพันธุกรรม” จะนำไปคิดไว้ในส่วนของฉลากแต่จากที่ปรากฏบนฉลากในปัจจุบันจะคิดไว้ในส่วนที่เรียกว่าฉลากโภชนาการ(นฤมล คำทอง, 2549) ทำให้ผู้บริโภคเกิดความสับสนเกี่ยวกับสินค้าจีเอ็มโอ กับสินค้าปกติจนไม่สามารถจำแนกความแตกต่างของสินค้าได้

4.2 ปัญหาการควบคุมการแสดงฉลากอาหารดัดแปลงพันธุกรรม โดยที่กำหนดการพิจารณาปริมาณการปนเปื้อนของจีเอ็มโอไว้ที่ 3 อันดับแรกของส่วนประกอบผลิตภัณฑ์ จึงหมายความว่าหากส่วนประกอบที่ 4,5 เป็นถั่วเหลืองหรือข้าวโพดที่มีการปนเปื้อนจีเอ็มโออยู่ก็ไม่จำเป็นต้องมีการแสดงฉลากบอกโดยผู้ประกอบการอาจใช้ประโยชน์จากช่องว่างนี้ส่งผลต่อผู้บริโภคในการรับรู้ข้อมูลฉลาก โดยองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค ได้วิจารณ์เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าว เพราะฉลากเนื้อหาไม่ชัดเจนครอบคลุม ไม่สามารถให้ข้อมูลที่แท้จริงแก่ผู้บริโภคที่ควรจะได้รับ เพื่อให้ผู้บริโภคมีสิทธิเลือกซื้อได้ตามสิทธิขั้นพื้นฐาน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายและผลกระทบต่อผู้บริโภค เศรษฐกิจ และสังคม

4.3 ปัญหาการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคด้านฉลากและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้บริโภคแม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 61 จะได้บัญญัติสิทธิของผู้บริโภคไว้แล้วก็ตามแต่ผู้บริโภคก็ยังคงไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างแท้จริง (นิโรธ เจริญประกอบ, 2541) โดยพิจารณาจากปัจจุบันมีผู้บริโภคเพียงกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้นที่รู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาหารดัดแปลงพันธุกรรมหรืออาหารจีเอ็มโอโดยที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ไม่รู้ว่ามีอาหารดัดแปลงพันธุกรรมคืออาหารประเภทใดแตกต่างจากอาหารทั่วไปอย่างไรและที่สำคัญคือไม่รู้ว่าจะเป็นอันตรายหรือมีความเสี่ยงอย่างไรบ้างจากการบริโภคอาหารดัดแปลงพันธุกรรม

นั้นหรือจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพในระยะยาว เช่น ปัญหาความเสี่ยงที่อาจเกิดการแพ้จากการบริโภคอาหารจีเอ็มโอ เป็นหนึ่งในปัญหาที่มีการกล่าวถึงมากที่สุด การให้ความรู้หรือข้อมูลแก่ผู้บริโภค เรื่องอาหารจีเอ็มโอจึงมีความสำคัญรวมถึงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องการกับแสดงฉลากอาหารจีเอ็มโอเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานในการเลือกบริโภคได้ตามความต้องการของผู้บริโภคเอง

5. การอภิปรายผล

การใช้บังคับข้อกฎหมายเกี่ยวกับการฉลากอาหารดัดแปลงพันธุกรรมมีความสำคัญมาก เพราะฉลากเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการช่วยบอกข้อมูลให้ผู้บริโภคได้ทราบถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ที่ตนจะรู้ในการเลือกซื้อบริโภคได้ ความพร้อมของประเทศไทยในเรื่องของกฎหมายฉลากจีเอ็มโอ นั้นยังอ่อนทำให้อาจเกิดช่องว่างของกฎหมายที่อาจทำให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบได้ ได้แก่ 1) ปัญหาสิทธิความคุ้มครองผู้บริโภคในการรับรู้ข้อมูลฉลากอาหารจีเอ็มโอ ก่อนการตัดสินใจเลือกซื้อบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารตามสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคในการเลือกบริโภคได้อย่างอิสระ 2) ปัญหาการระบุนชนิด ประเภทและปริมาณการปนเปื้อนของจีเอ็มโอในกฎหมายยังไม่ครอบคลุมชัดเจน โดยกำหนดไว้เฉพาะแค่ั่วเหลืองกับข้าวโพดเท่านั้น ทำให้พืชผลไม้ที่มีการปนเปื้อนจีเอ็มโออีกหลายชนิดรอดพ้นการแสดงฉลากไป โดยจะส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคในการรับรู้ข้อมูลฉลากอย่างถูกต้องแท้จริง อาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาไม่ว่าจะทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเร่งผลักดันให้มีการพิจารณาแก้ไขปัญหานี้บังคับใช้กฎหมายการแสดงฉลากเกี่ยวกับเทคโนโลยีด้านพันธุวิศวกรรมเพื่อการควบคุมดูแลเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีชีวภาพ

โดยตรงเพื่อเป็นเกิดการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคและให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ปัจจุบัน

6. บทสรุป

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 251) พุทธศักราช 2545 เรื่องการแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการดัดแปลงพันธุกรรมหรือพันธุวิศวกรรม เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นการให้ข้อมูลต่อผู้บริโภคสำหรับการแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการดัดแปลงพันธุกรรมหรือพันธุวิศวกรรมการใช้หลักกฎหมายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอ นั้นเป็นเรื่องของเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีกระบวนการผลิตที่หลากหลายขั้นตอน โดยต้องอาศัยขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์ อันเป็นเรื่องที่ต้องมีการได้รับการพิสูจน์เกี่ยวกับความปลอดภัยของจีเอ็มโอ ไม่ใช่แค่ในระยะสั้น แต่ในระยะยาวก็ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่ามีความปลอดภัยร้อยเปอร์เซ็นต์ไม่มีผลข้างเคียง หรือผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภค กล่าวคือ การแสดงฉลากจีเอ็มโอจะเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้บริโภคนั้นตัดสินใจในการเลือกบริโภคสินค้าที่ตนเองต้องการได้ตามสิทธิความคุ้มครองขั้นพื้นฐานที่ตนมี กฎหมายการแสดงฉลากจีเอ็มโอจึงควรมีความเคร่งครัดมากขึ้นในเรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์ในการแสดงฉลากจีเอ็มโอให้มีมาตรฐานที่เป็นสากล และควรมีการพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้ายิ่งขึ้นเพื่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย

การที่กฎหมายได้กำหนดปริมาณระดับการปนเปื้อนของจีเอ็มโอไว้ถ้าเกินร้อยละ 5 จะต้องติดฉลาก และพิจารณาเฉพาะส่วนประกอบ 3 อันดับแรกแล้วยังกำหนดให้พิจารณาไว้แค่ั่วเหลืองกับข้าวโพดสองชนิด ตามข้อที่ 1 และ 2 ของประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 251) พุทธศักราช 2545 เรื่องการแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการดัดแปลง

พันธุกรรมหรือพันธุวิศวกรรม ทำให้มีพืชอาหารจีเอ็มโอรอดพ้นการแสดงผลออกไป จึงเป็นเรื่องของความไม่ชัดเจนในตลาดที่เกี่ยวกับอาหารจีเอ็มโอ ซึ่งทำให้ส่งผลกระทบต่อตัวผู้บริโภคในการเลือกบริโภคอาหาร เพราะไม่สามารถได้รับข้อมูลที่แท้จริงได้และยังสถานการณ์โลกในปัจจุบันให้ความสำคัญเรื่องของเทคโนโลยีชีวภาพเป็นอย่างมากในเรื่องความปลอดภัย เพราะจะเป็นการส่งผลกระทบต่อหลายฝ่าย ทั้งองค์กรบริษัท หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการ ผู้บริโภคและเกษตรกร ควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวให้ครอบคลุมประเภท ชนิดของพืช ผลไม้จีเอ็มโอ และกำหนดการพิจารณาปริมาณการปนเปื้อนของจีเอ็มโอให้ได้มาตรฐานสากล

7. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบ พระคุณ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ทุกท่าน โดยเฉพาะคณาจารย์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิตและอาจารย์ที่ปรึกษา ดร. สุรพล ศรีวิทยา ที่ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ตลอดช่วงการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ กราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่สาวและทุกคนในครอบครัว ที่ให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านและเป็นที่กำลังใจมาโดยตลอดจนจบการศึกษา ขอขอบคุณเพื่อนเรียนร่วมหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ทุกคนที่เป็นกำลังใจให้ขอแนะนำเกี่ยวกับทำการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

8. เอกสารอ้างอิง

นฤมล คำทอง. (2549). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการแสดงโฆษณาและการใช้ข้อมูลกล่าวอ้าง.
นิโรธ เจริญประกอบ. (2541). การบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคด้านตลาดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522.

สายรุ้ง ทองปลอน. (2557). ผู้จัดการสหพันธ์องค์กรผู้บริโภคแห่งประเทศไทย. “จีดีแอลกผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอทุกชนิด”, ในประชาไท, 18 กุมภาพันธ์ 2557.

พระราชบัญญัติอาหาร. (2522). ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 251 ราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 119 ตอนพิเศษ 42 ง. ลงวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ.2545